

inż. Aleksy Kuźnik

ODDZIAŁ ZAGŁĘBIA WĘGLOWEGO SEP

Stanisław Andrzejewski Członek Honorowy SEP, prezes OZW SEP w kadencji 1948¹⁾

Stanisław Andrzejewski urodził się 9 listopada 1908 r. w Opatówku k. Kalisza. Maturę uzyskał w 1926 roku jako absolwent gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej ukończył w 1933 r. studia wyższe, uzyskując dyplom inżyniera elektryka. Zmarł 9 lutego 1979 roku w Warszawie po 70 latach życia niezwykle bogatego w znaczące osiągnięcia naukowo-techniczne.

Życiorys Stanisława Andrzejewskiego, jednego z pośród szczególnie zasłużonych dla elektryki polskiej, mocno i wyraziście związane ze Stowarzyszeniem Elektryków Polskich, przy szacunku godnym patriotyzmie – obejmuje wielorakie obszary aktywności.

¹⁾ Referat wygłoszony na II Seminarium Historycznym OZW SEP w Elektrowni Łaziska, 11 czerwca 2016 r.

STANISŁAW ANDRZEJEWSKI

9 listopada 1908 r. – 9 lutego 1979 r.

Prezes Oddziału Zagłębia Węglowego SEP w 1984 r.
Członek honorowy SEP

AKTYWNOŚĆ I OSIĄGNIĘCIA NA POLU EDUKACYJNO-NAUKOWYM

W Katedrze Miernictwa Elektrycznego i Wysokich Napięć Politechniki Warszawskiej, u profesora Kazimierza Drewnowskiego, pracował w okresie od 1 września 1932 r. do 31 marca 1935 r. w charakterze asystenta. Doświadczenie z okresu pracy w Zakładach ELECTRO w Łaziskach Górnych w latach 1935-1939 i ponownie w latach 1947-1952 (już w ramach Zjednoczenia Energetycznego Zagłębia Węglowego) – dało Mu predyspozycję do bycia wykładowcą Siłowni Ciepłych na Politechnice Śląskiej w Gliwicach w latach 1952-1955. Zajęcia dydaktyczne kontynuuje też na Politechnice Warszawskiej, gdzie w 1955 roku uzyskuje nominację docenta, a w roku 1962 zostaje profesorem nadzwyczajnym. Początkowo prowadzi wykłady z siłowni klasycznych i jądrowych, by następnie objąć Katedrę Siłowni i Gospodarki Elektrycznej. Po powstaniu instytutów – zostaje dyrektorem Instytutu Techniki Ciepłej Politechniki Warszawskiej. Na tym stanowisku pracował do roku 1968. W międzyczasie nawiązał współpracę z Instytutem Badań Jądrowych w Świerku pod Warszawą – gdzie zorganizował w 1963 roku pion energetyki.

Niezwykła pracowitość, zdolność i talent organizacyjny czynią go znanymi i uznawanym specjalistą w dziedzinie energetyki jądrowej. W powstałej Państwowej Radzie do spraw Pokojowego Wykorzystania Energii Jądrowej – jest w latach 1964-1968 jej członkiem, a następnie przewodniczącym. W roku 1968 zostaje powołany na stanowisko Pełnomocnika Rządu – w obszarze Wykorzystania Energii Jądrowej. Rozwija na tym stanowisku ożywioną działalność organizując m. in. w kraju Ośrodki Zastosowania Energetyki Jądrowej w przemyśle. Upowszechnia wśród kadry naukowo-technicznej znajomość energetyki jądrowej. Zyskuje coraz większy autorytet w dziedzinie energetyki jądrowej za granicą. Brał udział w ponad 30 międzynarodowych sympozjach i konferencjach naukowych, na których wygłosił 15 referatów o dużym znaczeniu naukowym i technicznym. Był dwukrotnie wybrany na przewodniczącego Rady Zarządzającej Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej w Wiedniu. Profesor Stanisław Andrzejewski staje się liczącą się postacią wśród naukowców i praktyków światowej atomistyki. Prestiżowa publikacja angielska „Who’s who in Atomic” z roku 1968 – zamieszcza Jego

Biogram, zaliczając Go do grona elity światowej w tej dziedzinie wiedzy i techniki.

Obok wielkich zasług w sferze Energii Jądrowej – zarówno w kraju jak i w skali światowej – miał też znaczący udział w obszarze Krajowej Gospodarki Paliwowo-Energetycznej. Był organizatorem i pierwszym przewodniczącym Państwowej Rady do Spraw Gospodarki Paliwowo-Energetycznej przy Radzie Ministrów. Nadto angażował się jako członek wielu ważnych gremiów naukowych, takich jak:

- Komitet Nauki i Techniki
- Polski Komitet Gospodarki Energetycznej NOT
- Kolegium Ministerstwa Energetyki i Energii Atomowej
- Rada Naukowa Instytutu Energetyki
- Rada Naukowa Ośrodka Dydaktyczno-Rozwojowego Gospodarki Paliwowo-Energetycznej w Katowicach – jako jej przewodniczący.

Był autorem ponad osiemdziesięciu publikacji, w tym sześciu podręczników. Jego książka „Podstawy projektowania siłowni ciepłych” spotkała się z wielkim uznaniem zarówno w kraju, jak i za granicą. Przez wiele lat była jednym z najbardziej cenionych podręczników z tej dziedziny. Od 1949 roku był przez wiele lat redaktorem działowym „Przeglądu Elektrotechnicznego”. W 1971 r. został pierwszym redaktorem naczelnym „Archiwum Energetyki” – kwartalnika Komitetu Energetyki PAN.

Profesor Andrzejewski należy do grona nielicznych polskich uczonych, których osiągnięcia zostały w całości wykorzystane w praktyce. Wprowadził do energetyki szereg nowych rozwiązań. Na uwagę zasługują:

- koncepcja budowy elektrowni w układzie blokowym,
- stosowanie w projektach nowych elektrowni jednostek o wysokich parametrach i z międzystopniowym przegrzewaniem pary,
- budowa nowych elektrowni blokowych bez rezerwowego kotła,
- stosowanie kotłów wodnych, jako szczytowych źródeł ciepła oraz stosowanie w energetyce wysokich, wieloprzewodowych kominów.

Wszystkie te udoskonalenia obniżyły w znacznym stopniu nakłady inwestycyjne i podniosły sprawność budowanych elektrowni.

DOKONANIA PRAKTYCZNE NA RZECZ ROZWOJU WYTWARZANIA I WYKORZYSTANIA ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Inżynier Stanisław Andrzejewski przeniósł się w 1935 roku na Śląsk i podjął pracę w Zakładach Elektro w Łaziskach Górnych. Najpierw jako zastępca kierownika największej wówczas w Polsce elektrowni o mocy 87,1 MW i produkcji energii

elektrycznej – 406 330 MWh. Elektrownia zasilala też unikalną Hutę Żelazo-stopów, zlokalizowaną w bezpośrednim sąsiedztwie. Obecnie już nie istnieje.

Po klęsce Kampanii Wrześniowej – w której brał udział – pozostał w Warszawie aż do wybuchu Powstania. Zajmował się kolejno:

- prowadzeniem biura technicznego zajmującego się instalacjami elektrycznymi oraz produkcją grzejników i aparatów pomiarowych (do 1941 r.)
- kierowaniem działu instalacyjnego i elektrotechnicznego w Zakładach Steyr-Daimler-Puch.

W 1945 roku wraca na Śląsk i przez rok prowadzi dział remontów i inwestycji w *Konstalu* w Chorzowie.

Kolejny etap czynnego udziału w odbudowie przemysłu krajowego to uruchomienie Zakładów Przemysłu Ziemniaczanego Lubań-Wronki w roku 1946. Do energetyki wraca w 1947 roku i obejmuje stanowisko Dyrektora Naczelnego Kombinatoru ELEKTRO w Zjednoczeniu Energetycznym Zagłębia Węglowego w Katowicach. Organizuje Biuro Rozbudowy, które wówczas pełniło funkcję inwestora biura projektowego i wykonawcy inwestycji. Na stanowisku dyrektora Biura Rozbudowy trwa do roku 1951. W ramach przekształceń organizacyjno-strukturalnych w energetyce, inżynier Stanisław Andrzejewski organizuje w 1952 r. ekspozyturę *Biura Projektów Energetycznych*, którą przekształca w *Katowickie Biuro Projektów Siłowni Ciepłych ENERGOPROJEKT* z oddziałem w Gliwicach. Na stanowisku dyrektora technicznego, które objął w 1953 roku, zajmował się merytoryczną stroną wykonywanych projektów, będąc w dużym stopniu twórcą koncepcji wszystkich projektowanych w tym czasie elektrowni i elektrociepłowni krajowych. Były też realizowane zamówienia zagraniczne.

Działalność praktyczną w sferze rozwoju wytwarzania energii elektrycznej kończy nominacja profesorska na Politechnice Warszawskiej w roku 1962.

SPOŁECZNA DZIAŁALNOŚĆ W STOWARZYSZENIU ELEKTRYKÓW POLSKICH

Profesor Stanisław Andrzejewski trwał aktywnie w społeczności SEP-owskiej przez 32 lata. Do Stowarzyszenia wstąpił w 1947 r. w Oddziale Zagłębia Węglowego. Na kolejną kadencję prezesury w Oddziale – która wówczas była jednoroczna – zostaje wybrany w 1948 r., jako najbardziej predestynowany spośród potencjalnych kandydatów. Znany i ceniony w środowisku uczonych z różnych dziedzin nauki i techniki z łatwością zapewnił zorganizowanie 6 zebrań odczytowych. Dzisiaj powiedzieliśmy: sesji popularno-naukowych, w których prelekcję wygłosili wybitni w owych czasach naukowcy i profesorowie z takich dyscyplin naukowych jak: fizyka, chemia czy astronomia. Byli wśród nich: Leonard Sosnowski, Andrzej Sołtan, Wiktor Kemula, Czesław Białoobrzęski, Eugeniusz Rybka.

Wielostronność zainteresowań profesora Stanisława Andrzejewskiego i jego naturalne posłannictwo w popularyzacji wiedzy znajduje zatem także swój wyraz na polu SEP-owskiej aktywności.

Jego znacząca aktywność we władzach centralnych SEP rozpoczyna się już w 1949 roku – wejściem w skład Zarządu Głównego. Został jego członkiem w latach 1949-1952 i w okresie 1964-1969. Wiceprezesem SEP był w kadencji 1949-1950. Nadto pełnił na szczeblu centralnym następujące funkcje:

- członka Głównej Komisji Rewizyjnej (1953-1954),
- członka Głównego Sądu Koleżeńskiego (1957-1958).

Przez kilka lat pełnił funkcję przewodniczącego Centralnej Komisji Odznaczeń i Nagród (obecnie Wyróżnień). W latach 1967-1976 był przedstawicielem SEP w Radzie Głównej NOT.

NA NIWIE PATRIOTYCZNEJ SŁUŻBY OJCZYŹNIE

Jeszcze jako student odbył służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Saperów w Modlinie i dalej w bawonie elektrotechnicznym. W 1939 r. wziął udział w Kampanii Wrześniowej, a po jej klęsce szczęśliwie uniknął niewoli niemieckiej.

Bierze udział w Powstaniu Warszawskim jako porucznik AK. Najpierw na Powiślu w grupie bojowej „Krybar” dowodzi plutonem saperów, potem uczestniczy w słynnym boju o Uniwersytet Warszawski. Dowodzi też obroną odcinka na Placu Wareckim. Ze skąpych zapisów historycznych wynika, że z tych sił powstańczych zasłużył się samochód pancerny „Wilk”. Jako członek działalności konspiracyjnej podczas okupacji miał pseudonim „Zaremba”.

Za zasługi dla ojczyzny, polskiej energetyki, a także dla SEP został uhonorowany licznymi odznaczeniami i wyróżnieniami. Do najważniejszych należą: Krzyż Walecznych, Medal za Warszawę, Order Sztandaru Pracy II klasy, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi. Zasługi dla Stowarzyszenia Elektryków Polskich zostały docenione na XIX Walnym Zjeździe Delegatów SEP w 1972 roku w Krakowie – nadaniem godności Członka Honorowego SEP.

Opracowanie na podstawie wydawnictwa zwartego p.t. „Życiorysy Działaczy Oddziału Zagłębia Węglowego” z roku 1999 – autorstwa dr.inż. Zbigniewa Białkiewicza.

Stanisław Andrzejewski
1908 - 1979

Profesor Stanisław Andrzejewski urodził się 9 listopada 1908 r. w Opatówku. Studia ukończył w 1933 roku na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej i został asystentem w Katedrze Miernictwa Elektrycznego i Wysokich Napięć. Od roku 1935 pracował w Zakładach „Elektro” w Łaziskach Górnych jako zastępca, a następnie jako kierownik ruchu. W czasie okupacji był kierownikiem działu w Zakładach Steyer-Daimler-Puch, działając równocześnie w ruchu oporu. Brał udział w Powstaniu Warszawskim. W 1945 roku został kierownikiem remontów i inwestycji Zakładów „Konstal” w Chorzowie. W latach 1947-1948 był dyrektorem Zakładów „Elektro”, a następnie związał się z projektowaniem inwestycji związanych z górnictwem i energetyką, będąc autorem koncepcji większości budowanych w Polsce elektrowni i elektrociepłowni. W 1957 organizował pion energetyczny Instytutu Badań Jądrowych oraz został kierownikiem Katedry Siłowni Ciepłych i Jądrowych w Politechnice Warszawskiej. Na początku lat siedemdziesiątych był również kierownikiem Zakładu Układów i Gospodarki Energetycznej. Nominację profesorską otrzymał w roku 1962. W roku 1968 został powołany na pełnomocnika Rządu ds. Pokojowego Wykorzystania Energii Jądrowej. Brał udział w organizacji Instytutu Techniki Ciepłej i został pierwszym jego dyrektorem. Napisał fundamentalny podręcznik „Podstawy projektowania siłowni ciepłych”. Dwukrotnie był wybierany na wiceprzewodniczącego Rady Zarządzającej Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej w Wiedniu.

